

Nepřípustná jest změna stanov společenstva, dle které má veškerá činnost jeho býti rozšířena i na nečleny.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1925 R I 324/25.

Obchodní soud v Praze Firm 19.421.)

Rejstříkový soud zamítl žádost společenstva obsahující opověď změny stanov v tom směru, že účelem společenstva má býti prodávati zboží a opatřovati dodávky jeho nejen členům ale i nečlenům, pokud témuž živnostenskému odboru náleží.

Vrchní soud stížnosti nevyhověl. Dovolací stížnost zůstala rovněž bez úspěchu.

Není tu podmínek § 16 nesp. pat. a proto stačí k důvodům nižších soudů dodati jen toto:

Dle § 1 zák. z 9./4. 1873 č. 70 ř. z. jest účelem společenstva podpora výdělků a hospodářství vlastních členů společným provozem podniku. Má tudíž směřovati veškerá činnost družstva výhradně ku prospěchu jeho členů.

Zamýšlenou změnou stanov má však býti činnost družstva zásadně rozšířena i na nečleny bez jakéhokoliv omezení, čili nečlenové mají býti účastnými výhod, jichž získáním pro členy bylo právě účelem družstva. To odporuje zřejmému pojmovému určení společenstva a proto právem oba nižší soudy zápis této změny stanov do obchodního rejstříku nepovolily.

Uvésti jest ještě, že praxe v této otázce kolísá (oproti rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni, jež připouštěla takové změny jsou i odchýlná jako ACI č. 1881, 1894, 2131, 2561, 2602 a jiné) a nemá nejvyšší soud příčiny, aby se uchýlil od zásady vyslovené ve svém rozhodnutí ze dne 4. července 1922 R I 779/22 (č. 1756 sbírky nej. s.).

-er.

Tím, že vyrovnávací dlužník, ač pohledávku věřitelovu sám v seznamu jmění uvedl jako spornou, neprotestoval při vyrovnávacím roku proti přiznání hlasovacího práva věřiteli, neuznal jeho pohledávky.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze 26. května 1925 R I 407/25.

Obchodní soud v Praze Cg II 250/23.)

Ve sporu továrníka A proti bance B o 72.000 Kč odsoudil první soud žalovanou stranu dle prosby žalobní, ja toho mínění, že žalovaná strana tím, že v řízení vyrovnávacím k jejímu návrhu zavedeném neprotestovala proti udělení práva hlasovacího žalobci ohledně jeho pohledávky, tuto uznala.

Druhá stolice zuřila rozsudek pro neúplnost řízení, názor první stolice nesdílila.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nevyhověl. Důvody: Jest rozhodnouti jen otázku, zda z počínání si žalované za vyrovnávacího řízení lze usuzovati, že uznala zažalovanou pohledávku. Otázku tu zodpověděl odvolací soud právem záporně, poukávajíc k tomu, že žalovaná již v návrhu na zavedení vyrovnávacího řízení v seznamu jmění označila žalobcovu pohledávku za spornou a že i za dalšího řízení na tomto stanovisku ničeho nezměnila.

Z okolností, že žalovaná neodporovala přiznání hlasovacího práva žalobci vyrovnávacím komisařem (§ 44 odst. 2 vyr. ž.) nelze dovozovati uznání žalobcovy pohledávky, označené žalovanou hned od původu za spornou, třeba že se co do přiznání hlasovacího práva jiným věřitelům výslovně byla ohradila.

Dlužno rozeznávati přiznání hlasovacího práva od uznání pravosti pohledávky. Právě tak, jako pohledávky, jimž bylo hlasovací právo přiznáno, nemusí býti ještě bezpodmínečně pravé, neboť o tom se ve vyrovnávacím řízení nerozhoduje, mohou naopak býti pohledávky, jimž hlasovací právo nebylo přiznáno, pravými. Nevyjádřila-li se tedy žalovaná při vyrovnávacím roku vůbec o pravosti pohledávky žalobcovy, nelze z toho usuzovati, že opustila své původní stanovisko a pohledávku uznala za pravou.

Rozhodnutí, zda žalobcová pohledávka jest po právu, ponechala žalovaná zahájenému již sporu, neboť jinak byla by v něm žalobní nárok uznala. Důvody, jež žalovanou přiměly, by neodporovala přiznání hlasovacího práva pro žalobcovu pohledávku, mohou býti různé a nemusilo to býti přesvědčení, že pohledávka ta jest pravou.

Rekurs je tedy bezpodstatný.

-er.

Složil-li společník do pokladny společnosti s r. obm. určitou částku peněz ku zvětšení kmenového vkladu s výhradou vypověditelnosti, může, pokud právoplatným usnesením valné hromady nepřevzal povinnost zvýšiti

svůj kmenový vklad, přeměnění zálohmo složený obnos v zápůjčku a stalo-li se tak, nesmí pak započísti tuto pohledávku na zvětšený závodní podíl.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 13. května 1925 Rv I 476/25.

Krajský soud v Litoměřicích Cg III 83/24.)

Společníci společnosti s ručením omezeným, v níž měl každý kmenový vklad 100.000 Kč ujednali všichni souhlasně ač nikoli ve formě předepsané, dne 18. května 1920, že zvýší každý svůj kmenový vklad o dalších 100.000 Kč. Jeden ze společníků B složil těchto dalších 100.000 Kč ihned vyhradil si ale při tom vypověditelnost tohoto dalšího vkladu a jeho zúrokování. Za nějaký čas později, totiž dne 12. srpna 1920 vida, že jiný společník zdráhá se zaplatiti ujednaný další kmenový vklad, prohlásil B oproti ostatním společníkům a jednateli společnosti, že svůj další vklad považuje za pohledávku a jednatel společnosti potvrdil mu skutečně příjem zmíněných 100.000 Kč jako pohledávku společnosti, z níž se mají platiti bankovní úroky a kterou lze vypověděti. Na to ale společníci na valné hromadě dne 25. listopadu 1920, osvědčené notářským spisem učinili usnesení, jimž každý z nich převzal zvýšený kmenový vklad částkou 100.000 Kč a usnesení to bylo napsáno do obchodního rejstříku. Dne 21. února 1921 vyhlášen byl na zmíněnou společnost s ruč. ob. konkurs a správce úpadečkové podstaty žaloval Ba na zaplacení 100.000 Kč s úroky od 21. února 1921 do konkursní podstaty. Žalovaný odíral placení jednak proto, že ujednání o vkladu dalších 100.000 Kč už splnil, poněvadž přeměna jeho na zápůjčku není platna a kdyby i platila, byl vklad další touto pohledávkou uhrazen, takže nově platiti povinen není.

První soud a v souhlase s ním i druhý žalobu zamítly. Nejvyšší soud odsoudil žalovaného ve smyslu žalobní prosby. Důvody:

Žalobní nárok opřen je o usnesení společníků učiněné na valné hromadě společnosti dne 25. listopadu 1920, osvědčené notářským spisem, jimž převzal žalovaný zvýšený kmenový vklad částkou 100.000 Kč jakožto podíl na něho připadající za účelem zvýšení kmenového jmění. Usnesení to stalo se účinným podle § 49 zák. ze 6./3. 1906 č. 58 ř. z. odst. 2., jakmile bylo zapsáno do obchodního rejstříku. Váže tudíž usnesení z 25./11. 1920 právně účinně žalovaného k splnění převzaté povinnosti a je vzhledem k § 83 konk. ř. oprávněn správce konkursní podstaty vymáhati na místě dřívějšího jednatele společnosti ono splnění na žalovaném.

Jde tu jediné o otázku, zda žalovaný je oprávněn započísti na částku 100.000 Kč, k jejíž složení jako kmenového vkladu se zavázal, částku stejně vysokou, kterou složil 18. května 1920, zejména zda započtení tomu není na závadu § 63 odst. 2. věta 2. zák.

Podle zjištění nižších soudů shodl se žalovaný s ostatními společníky společnosti X na jaře 1920 na zvýšení kmenového jmění, při čemž převzal povinnost složit 100.000 Kč. Tuto částku zaplatil do pokladny společnosti dne 18. května 1920 s výhradou záručitelnosti a vypověditelnosti.

Odvolací soud upírá této výhradě účinnost dle § 63 odst. 6 zák., s tímto názorem ale nelze souhlasiti, ač právě tato výhrada je bez významu pro rozhodnutí sporu. Předpis ten vztahuje se totiž jediné na kmenové vklady, o nichž mluví § 6 zák., pokud pak jde o zvýšení kmenového jmění, § 52 zák. Ježto v tomto případě šlo právě jen o zvýšení, jest uvažovati o právním předpisu § 52 zák. Tento vyžaduje ke zvýšení kmenového jmění usnesení o změně smlouvy společenské, dále prohlášení o převzetí, osvědčeného notářským spisem, splacení a konečně přihlášky k zápisu do obchodního rejstříku (§ 53). Jedine částky tímto způsobem usnesené, převzaté a splacené je pokládati za kmenové vklady, na něž vztahují se předpisy §§ 63 a 82 zák., ne však částky dané předem jaksi zálohou na budoucí kmenové vklady, o nichž nestalo se ještě platné usnesení. Splacení takovýchto částek nemá jiného významu, než že za určitých okolností lze je započísti na kmenové vklady později ujednané. Zákon toho sice výslovně nepraví, ale vysvětlivky k vládnímu návrhu přiznávají za určitých podmínek započítatelnost předběžnému placení na kmenový vklad do tohoto. Z toho jest usouditi jediné, že lze do vkladu započítati splátky činěné před usnesením výslovně jako placení předem na kmenový vklad. Avšak ani z těchto vysvětlivek nelze vyčísti správnost názoru, že by na toto placení předem bylo vztahovati předpisy zákona určené jediné pro vklady, o nichž zákon mluví výslovně jako o kmenových vkladech. Započítatelnost a totožnost s vkladem jsou různé pojmy.

Na tomto právním základě dojde se k jiným závěrům, než k nim došel odvolací soud. Částka 100.000 Kč byla složena žalovaným s výhradou vypověditelnosti a zúčitelnosti. Tím vyhradil si žalovaný právo, nakládat s částkou tou aspoň v ten smysl, že mohl ji vypovědět. Výhrada ta byla úplně platná, ježto nešlo o kmenový vklad podle § 63 odst. posl., nýbrž jediné o peníz, jenž měl podle okolností býti započten do vkladu později usneseného. Ve skutečnosti byla, aspoň podle zjištění nižších soudů, částka ta složena za tím účelem, by byla jednou započtena do vkladu, ale žalovaný zachoval si i jinou možnost pro případ, že by nedošlo v dohledné době k usnesení o zvýšení kmenového jmění odpovídajícímu zákonným předpisům, hlavně z toho důvodu, že by ostatní společníci nedostali svým závazkům. Nemí třeba vysloviti se přímo o správnosti náhledu dovolatelova, že výhradou vypověditelnosti a zúčitelnosti vyloučena byla již předem započítatelnost na budoucí kmenový vklad. Rozhodující skutečností jest jedině právní stav v čas usnesení z 25. listopadu 1920. Do této doby mohl žalovaný vždy odvolati uvedenou výhradu, po případě vyžádati si částku tu zpět a složit ji znova bez oné výhrady, ale se zachováním ostatních náležitostí nutných k možnosti započtení. Z toho lze souditi, že výhrada ta nebyla na úkor započítatelnosti, byly-li splněny další náležitosti předběžného placení, zejména výslovný projev vůle, že plat ten je placením předem na kmenový vklad.

Ve skutečnosti však došlo krátce po zaplacení k změně původního úmyslu tím, že složená částka byla odňata původnímu účelu a určena k jinému, a sice shodou mezi žalovaným a tehdejší jednatel, že částka ta má býti pokládána nadále za zápůjčku společnosti poskytnutou.

Ježto nešlo o kmenový vklad, neplatil pro tuto částku ani předpis § 82 zák., žalovaný byl vždy oprávněn požadovati složenou částku zpět, a byl proto také oprávněn prohlásiti ji za souhlasu jednatele společnosti za zápůjčku, což mělo též účín, jako kdyby byl žádal částku tu od společnosti, t. j. ji vypověděl a ji zapůjčil. Ovšem nastala tím značná změna v podstatě věci tím, že částka ta stala se zápůjčkou, t. j. pohledávkou žalovaného vůči společnosti, a nemohl ji proto žalovaný započísti na zvýšený vklad podle § 63 odst. 3 zák., když přece došlo k usnesení o zvýšení kmenového jmění. Pokud částka ta nestala se pohledávkou, nevadila po případě ani výhrada vypověditelnosti a zúčitelnosti tomuto započtení, neboť zákon vylučuje započtení na pohledávku; o tu však nešlo, šlo-li o plat učiněný předem na kmenový vklad, a ona výhrada byla by podle § 63 odst. posl. zák. pozbyla účinnosti, jakmile došlo k platnému usnesení o zvýšení kmenového jmění, k prohlášení žalovaného o převzetí vkladu jakož i o započtení splátky předem učiněné. Ježto však částka ta stala se ještě před usnesením pohledávkou žalovaného ze zápůjčky a jí zůstala až do 25. listopadu 1920, nemohla býti započtena do kmenového vkladu.

Že šlo stranám skutečně dodatečně o zápůjčku, je patrné z nesporného přednesu stran opírajícího se o dopisy a zápis o valné hromadě konané 25. září 1920.

Pokud odvolací soud dovodil z § 82 zák., že nebylo možno z platu předem složeného učiniti dodatně zápůjčku, posoudil věc nesprávně po právní stránce. Tím však zbavena byla podstaty jediná námitka žalovaného vznesená proti žalobnímu nároku, a je proto oprávněn nárok ten opírající se o platné a účinné usnesení z 25. listopadu 1920, zavazující žalovaného jako společníka k zaplacení převzatého kmenového vkladu bez možnosti, započísti v něj částku předem zaplacenou ve stejné výši.

-er.

Rozhodnutí nejvyššího soudu

ve věcech občanských.

I. Ze sbírky pořádané ministerstvem spravedlnosti, která je vydávána jako příloha k věstníku ministerstva spravedlnosti (Sb. m. spr.).

384. Při stanovení ceny nemovitosti při odhadu k cíli vyměřené dávky z přírůstku hodnoty (§ 17 vl. nař., č. 545/1920 Sb. z. a n.) nelze od odhadní ceny nemovitosti odpočítati cenu výměnku a podobných dočasných osobních břemen na nemovitosti vázoucích. (Rozhodnutí ze dne 2. prosince 1924, čj. R I 969/24.)

387. Fideikomisární substituce nepřekáží povolení exekuce nuceným zřízením zástavního práva bez újmy omezení vlastnictví dužníkovou substitucí. (Rozhodnutí ze dne 29. prosince 1924, čj. R II 427/24-1.)

398. V pořadí poznámky zástavního práva podle § 53, odst. 1., knih. zák. lze vložit zástavní právo jen dobrovolně

(smluvně), nikoliv exekučně zřízené. (Rozhodnutí ze dne 20. ledna 1925, čj. R I 12/25-1.)

II. Rozhodnutí uveřejněná v »Právníku«. K darování nemovitosti není potřebí vkladné listiny, nýbrž stačí skutečné odevzdání do držby. (Rozhodnutí ze dne 9. prosince 1924, č. R I 1797.)

Do inventáře jest zařaditi pouze majetek, v jehož držbě zůstavitel v čase úmrtí byl, nestačí pouhé tvrzení spoludědiců, že zůstavitel zanechal peníze, které při soupisu inventáře nalezeny nebyly. (Rozhodnutí ze dne 10. prosince 1924, čj. R I 947/24.)

III. Rozhodnutí uveřejněná ve sbírce pořádané předsídem nejvyššího soudu a redigované druhým presidentem Drem Vázným. (Sb. n. s.)

Čís. 3362. Předpisy § 325 a 328 ex. ř. vztahují se i na nároky na vydání věcí nemovitých. Nabyli-li dlužník nemovitosti z polovice dědic, z polovice postupní smlouvou podle dohody při projednání pozůstalosti, jest i při vedení exekuce na nárok na vydání nemovitosti z tohoto důvodu použiti ustanovení § 822 obč. zák. a dv. dekr. ze dne 3. června 1846, čís. 968 Sb. z. s. (Rozhodnutí ze dne 8. ledna 1924, R I 1115/23.)

Čís. 3368. Ustanovení § 1409 obč. zák. jest použití i na ručení toho, kdo vstoupil do firmy kupce jednotlivce jako veřejný společník společnosti, jež vstupem jeho vznikla. (Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1307/23.)

Čís. 3369. § 1425 obč. zák. přiznává za uvedených tam podmínek dlužníku nejen právo, nýbrž ukládá mu i povinnost, složit dluh na soudě.

Povinnost dlužníka, složit dluh na soudě nenastává, jde-li o dluh podmíněčný a podmínka dosud není splněna.

Přihlášena-li k vyrovnání pohledávka podmíněčně a dlužník k přihlášce mlčel, uznal ji jen pomínečně. Povinnost, pohledávku takovou zajistiti, podmíněna jest návrhem věřitele. (Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1338/23.)

Čís. 3372. Ke změně sídla hlavního závodu akciové společnosti, jež bylo dosud na Slovensku, jest třeba státního schválení, má-li nové sídlo býti v zemích historických. Lhostejno, že změna sídla provedena byla již v obch. rejstříku soudu slovenského a v obchodním rejstříku pobočného závodu v zemích historických. (Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R II 479/23.)

Čís. 3389. Jde o převzetí podniku ve smyslu § 1409 obč. zák., byl-li převzat obchod s převážnou částí zboží, s obchodními místnostmi a pomocným personálem. Lhostejno, že byl nadále veden pod jinou firmou. Převzetí nevztahuje se na osobní dluhy bývalého majitele, s převzatým obchodem nesusvisející (na př. z bursových spekulací). Přejali-li podnik blízcí příbuzní zcizitele, jest vyloučeno jich ručení za dluh, související s převzatým obchodem pouze tehdy, prokáží-li, že o dluhu nevěděli aniž věděti museli. (Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1280/23.)

Čís. 3391. Předpis § 418 obč. zák. předpokládá, že stavěno bylo na pozemku cizím a obmezuje se pouze na onu část pozemku, která byla skutečně zastavěna. (Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1408/23.)

Čís. 3394. Zápůjčka či tiché společenství? Tiché společenství předpokládá nejen účast na zisku, nýbrž i na ztrátě. V ujednání podílu na zisku bez pevných úroků lze po případě spatřovati zápůjčku. (Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1508/23.)

Čís. 3397. Na stavbu, zbudovanou na cizí půdě, jest vésti exekuci podle předpisů o exekuci na nemovitosti. (Rozh. ze dne 15. ledna 1924, R II 499/23.)

Čís. 3403. Umluva manželů o fyzickém rozdělení společných nemovitostí za účelem úpravy rodinných a majetkových poměrů před rozvodem od stolu a lože nevyžaduje formy notářského spisu. (Rozh. ze dne 16. ledna 1924, Rv J 905/23.)

Čís. 3416. Za opatrovníci dědice nelze stanoviti notářovu chof, třebaš pozůstalost projednával notářův substitut. (Rozh. ze dne 22. ledna 1924, R II 1/24.)

Čís. 3425. Před odevzdáním pozůstalosti nemohou dědicové ve vlastním jméně uplatňovati pohledávky, podle dohody o rozdělení pozůstalosti jim připadnuvší.

K zařazení pozůstalostních pohledávek jest dědicům třeba svolení pozůstalostního soudu. (Rozh. ze dne 23. ledna 1924, R II 500/23.)

Čís. 3430. Byla-li nedopatřením úředních orgánů zapsána služebnost do pozemkové knihy v rozsahu větším, než uvedeno